

KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Z DNIA 17 MARCA 1921

Z UWZGLĘDNIENIEM ZMIAN
USTALONYCH USTAWĄ Z DNIA 2 SIERPNI 1926 ROKU,
ZMIENIAJĄCĄ I UZUPEŁNIAJĄCĄ KONSTYTUCJĘ RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ Z DNIA 17 MARCA 1921 ROKU

(DZ. U. R. P. Nr. 44/1921, POZ. 267 — DZ. U. R. P. Nr. 78/1926, POZ. 443)

KOMENTARZ

OPRACOWAŁ

DR AUGUST PASZKUDZKI

WYDANIE DRUGIE
PRZEJRZANE I UZUPEŁNIONE

Kolekcja
Emila Kornasia

K S I A Ź N I C A - A T L A S

ZJEDNOCZONE ZAKŁADY KARTOGRAFICZNE I WYDAWNICZE

TOW. NAUCZ. SZKÓŁ ŚREDN. I WYŻSZ. SP. AKC.

LWÓW — WARSZAWA

1 9 2 7

Treść.

	Str.
Art. wstępny	3

Rozdział I. Rzeczpospolita.

Art. 1. Ustrój Państwa Polskiego	5
Art. 2. Zasada zwierzchnictwa Narodu. Podział władz	6

Rozdział II. Władze ustawodawcze.

Art. 3. Ustawa. Autonomia i samorząd. Rozporządzenie	9
Art. 4. Budżet. Rok budżetowy	15
Art. 5. Określenie stanu liczebnego wojska i kontyngentu rekruta	18
Art. 6. Pożyczka państwowa. Rozporządzanie majątkiem Państwa. Podatki. Cła. Monopole. Ustalenie systemu monetarnego. Gwarancje państwowe	19
Art. 7. Zamknięcie rachunków państwowych	26
Art. 8. Parlamentarna kontrola długów państwowych	26
Art. 9. Najwyższa Izba Kontroli	26
Art. 10. Inicjatywa ustawodawcza	28
Art. 11. Zasady ordynacji wyborczej do Sejmu	29
Art. 12. Czynne prawo wyborcze	35
Art. 13. Bierne prawo wyborcze	35
Art. 14. Pozbawienie biernego i czynnego prawa wyborczego i mandatu jako skutek wyroku sądowego	36
Art. 15. Bierne prawo wyborcze urzędników administracyjnych, sądowych i skarbowych	36
Art. 16. Urlop pracowników państwowych i samorządowych wybranych posłami	36
Art. 17. Poseł powołany do służby państwowej	37
Art. 18. Ordynacja wyborcza do Sejmu	37
Art. 19. Sprawdzanie wyborów zaprotestowanych i niezaprotestowanych	38
Art. 20. Poseł jako reprezentant Narodu. Ślubowanie	39
Art. 21. Gwarancje nietykalności poselskiej	40
Art. 22. Incompatibilitas (I)	42
Art. 23. Incompatibilitas (II)	43
Art. 24. Diety posłów. Przywilej używania środków komunikacji	43
Art. 25. Sesje Izb ustawodawczych. Prawo budżetowe	44
Art. 26. Rozwiązanie Izb ustawodawczych	49
Art. 27. Obowiązek osobistego wykonywania mandatu	50
Art. 28. Władze Sejmu	51
Art. 29. Regulamin Sejmu	52
Art. 30. Jawne i tajne posiedzenia Sejmu	52
Art. 31. Ogłaszanie sprawozdań z posiedzeń Sejmu i Komisyj	53
Art. 32. Prawomocność obrad i uchwał	53
Art. 33. Interpelacje	54
Art. 34. Komisje nadzwyczajne sejmowe	55
Art. 35. Rola Senatu w ustawodawstwie	56
Art. 36. Ordynacja wyborcza Senatu	56
Art. 37. Artykuły ordynacyjne i regulaminowe Senatu	58
Art. 38. Ustawa a Konstytucja	58

Rozdział III. Władza wykonawcza.

Art. 39. Wybór Prezydenta Rzeczypospolitej	59
Art. 40. Marszałek Sejmu zastępcą Prezydenta Rzeczypospolitej	61
Art. 41. Opróżnienie urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej	62
Art. 42. Uchwała Sejmu uznająca urząd Prezydenta za opróżniony	62
Art. 43. Władze wykonawcze	63
Art. 44. Promulgacja i publikacja ustaw. Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej, ministrów i władz podległych. Kontrasygnata aktów urzędowych Prezydenta. Pełnomocnictwa Prezydenta	63
Art. 45. Tworzenie Rządu	67
Art. 46. Prezydent Rzeczypospolitej jako najwyższy zwierzchnik sił zbrojnych	68
Art. 47. Prawo łaski Prezydenta Rzeczypospolitej. Amnestja	69
Art. 48. Prezydent Rzeczypospolitej jako reprezentant Państwa	70
Art. 49. Udział Prezydenta Rzeczypospolitej w zawieraniu traktatów	70
Art. 50. Wojna i pokój	71
Art. 51. Nieodpowiedzialność parlamentarna i odpowiedzialność konstytucyjna Prezydenta Rzeczypospolitej	71
Art. 52. Lista cywilna	72
Art. 53. Incompatibilitas Prezydenta Rzeczypospolitej	72
Art. 54. Przysięga Prezydenta Rzeczypospolitej	73
Art. 55. Rada Ministrów	74
Art. 56. Indywidualna i solidarna odpowiedzialność ministrów	74
Art. 57. Odpowiedzialność ministrów za akty urzędowe Prezydenta	75
Art. 58. Odpowiedzialność parlamentarna ministrów	75
Art. 59. Odpowiedzialność konstytucyjna ministrów	76
Art. 60. Przemówienia i głosowania ministrów w Sejmie	78
Art. 61. Incompatibilitas ministrów	78
Art. 62. Stanowisko kierowników ministerstw	78
Art. 63. Organizacja i zakres działania ministrów	78
Art. 64. Trybunał Stanu	86
Art. 65. Administracja polityczna	86
Art. 66. Zasady administracji państwowej	96
Art. 67. Zasady organizacji samorządu	97
Art. 68. Naczelną Izba Gospodarcza	98
Art. 69. Źródła dochodowe państwowe i komunalne	100
Art. 70. Kontrola samorządu	101
Art. 71. Odwołanie od orzeczeń administracyjnych	101
Art. 72. Odwołanie od karnych orzeczeń władz administracyjnych do sądów	102
Art. 73. Sądownictwo administracyjne	102

Rozdział IV. Sądownictwo.

Art. 74. Sądy jako organ Narodu w zakresie wymiaru sprawiedliwości	104
Art. 75. Organizacja sądów	104
Art. 76. Sędziowie mianowani i wybierani	105
Art. 77. Niezawisłość sądów	105
Art. 78. „Stabilitas loci“ sędziów	106
Art. 79. Odpowiedzialność karna sędziów	106
Art. 80. Pragmatyka i uposażenie sędziów	107
Art. 81. Sądy wobec ustaw	107
Art. 82. Jawność rozpraw sądowych	107
Art. 83. Sądy przysięgłych	108
Art. 84. Sąd Najwyższy	109
Art. 85. Sądy wojskowe	109
Art. 86. Trybunał Kompetencyjny	109

Rozdział V. Powszechnie obowiązki i prawa obywatelskie.

Art. 87. Wylączność obywatelstwa polskiego	111
Art. 88. Nabycie obywatelstwa polskiego	111
Art. 89. Obowiązek wierności	114

Art. 90. Obowiązek poszanowania ustaw	114
Art. 91. Obowiązek służby wojskowej	115
Art. 92. Obowiązek ponoszenia ciężarów publicznych	118
Art. 93. Obowiązek poszanowania władzy	118
Art. 94. Obowiązek wychowania dzieci	118
Art. 95. Ochrona życia, wolności i mienia przez Państwo. Cudzoziemcy	119
Art. 96. Równość obywatelska	121
Art. 97. Gwarancje wolności osobistej	121
Art. 98. Gwarancje prawidłowego wymiaru sprawiedliwości	123
Art. 99. Własność indywidualna i zbiorowa. Ograniczenie własności	123
Art. 100. Nietykalność mieszkania	127
Art. 101. Wolność gospodarza	128
Art. 102. Ochrona pracy	128
Art. 103. Ochrona macierzyństwa i opieka nad dzieckiem	130
Art. 104. Wolność wyrażania myśli	131
Art. 105. Wolność prasy	132
Art. 106. Ochrona tajemnicy listowej	133
Art. 107. Prawo petycji	133
Art. 108. Wolność koalicji, zgromadzeń i stowarzyszeń	133
Art. 109. Prawo zachowania swej narodowości	135
Art. 110. Mniejszości narodowe i wyznaniowe	138
Art. 111. Wolność sumienia i wyznania	138
Art. 112. Wolność religijna	139
Art. 113. Stanowisko prawne związków religijnych	139
Art. 114. Kościół rzymsko-katolicki	140
Art. 115. Inne kościoły i związki religijne	143
Art. 116. Państwo wobec nowych wyznań	145
Art. 117. Państwo wobec nauki i szkoły. Administracja szkolna	145
Art. 118. Przymus szkolny	148
Art. 119. Bezpłatność szkoły publicznej	149
Art. 120. Nauka religii w szkołach	149
Art. 121. Odpowiedzialność materialna Państwa	150
Art. 122. Prawa obywatelskie wojskowych	150
Art. 123. Użycie siły zbrojnej przez władze cywilne	150
Art. 124. Zawieszenie Konstytucji: Stan wyjątkowy i wojenny	151

Rozdział VI. Postanowienia ogólne.

Art. 125. Rewizja Konstytucji	152
---	-----

Rozdział VII. Postanowienia przejściowe.

Art. 126. Postanowienia przejściowe	154
Gwarancje Konstytucyjne	154

Źródła i opracowania	156
--------------------------------	-----